

v Bratislavě, za několik dní ho v noci navštíví gardisté, vytáhnou ho i s příslušníky jeho rodiny z postele a z bytu (často jen v prádle), posadí ho do auta, odvezou na hranici mezi Vajnory a Čeklisem.

Tam je vyložen z auta a dostane do ruky vypovědací výměr, v němž je nesprávně jako jeho domovská obec udáno některé místo v nynějším Maďarsku.

Tyto vypovězence však Maďaři na své území nepustí. Na Slovensko se vrátit nesmějí a potulují se i několik dní po hranici. Po několika dnech je tam jako náhodou nájde nějaký Hlinkův gardista, který se slituje a dá se podplatit. Opatří jim v jejich bytu šaty, peníze, přijede pro ně taxíkem a ten je pak odveze (oklikou okolo Bratislavy) na moravské hranice, nebo až do Brna. (Za takovou cestu si dá taxikář zaplatit 1.000 – 1.500 Kč.)

V Brně nebo v Praze se vyhnanců – zase jakoby náhodou – ujme některý z agentů zmíněného Feiera a ten jim pak obstará za slušnou provisi převod jejich peněz ze Slovenska. – Z těchto židovských obětí platí prý Feier bratislavským policejním detektivům a gardistům značné odměny. Jsou to pro všechny zúčastněné výnosné obchody.

I ty židé, kteří odjíždějí po policejní domluvě ze Slovenska „dobrovolně“ bez okliky k maďarským hranicím, skoro vždy se „náhodou“ setkávají v Praze s Feierovými agenty, který jim pak pomůže, aby dostali ze Slovenska své peníze.

Feier přijíždí dvakrát až třikrát týdně do Prahy. Pokaždé také navštěvuje kavárnu Tepnu. Jeho provise (z níž vyplácí také gardisty, bratislavské policejty atd.) činí 20 – 25% z převedených peněz⁴⁶.

SNA, fond Ministerstvo vnútra, kartón 26, 8579/39

Dokument 49

Správa zo Židovských novin z 3. 2. 1939 o stretnutí delegácie Židovskej ústrednej úradovne s ministrom školstva Jozefom Sivákom.

Delegácia Židovskej ústrednej úradovne u p. ministra školstva Jozefa Siváka⁴⁷. Dňa 1. II. 1939 navštívila delegácia úradovne pozostávajúca z p. hlav. Rabína A. Friedera, Dr. O. Neumanna a zástupcu Židovského študentva

⁴⁶ V liste Prezídia policajného riaditeľstva v Bratislave Prezidiu krajského úradu v Bratislave z 8. 3. 1939 je informácia, že G. Feuer (nar. 24. 4. 1900 v Bratislave), úradník Dunajskej banky v Bratislave často cestuje do Prahy, ale nepodarilo sa zistiť za akým účelom. SNA, fond Ministerstva vnútra, kartón 26, 18481/1939 prez.

⁴⁷ Jozef Sivák (1886-1959) – politik HSES. V r. 1939-1944 minister školstva a nár. osvety. Ministrom sa stal v tretej Tisovej vláde počas autonómie namiesto M. Černáka.

Grünbergera p. ministra školstva a prehovorila s ním o všetkých otázkach spadajúcich v obor ministerstva školstva. Predovšetkým o otázke židovských učiteľov a profesorov, potom o otázke židovských vysokoškolákov a židovských škôl vôbec. Pán minister prejavil svoje porozumenie pre vývody našej delegácie.

Židovské noviny, 3. 2. 1939, s.1.

Dokument 50

Minister spravodlivosti (pravosúdia) M. Vančo dňa 1. 2. 1939 žiadal Prezídium najvyššieho súdu v Bratislave a Levoči, aby sudcom židovskej národnosti alebo vierovyznania nebola pridelovaná súdna agenda.

Opis.

Čís. 2494/1939-1.

Bratislava, dňa 1. februára 1939.

Prezidiu najvyššieho súdu v Bratislave a Levoči.

Aj predbežne, pokým židovskú otázku snem Slovenskej krajiny nerieši, žiadam, aby sudcom židovskej národnosti alebo židovského vierovyznania nebola pridelovaná súdna agenda, ktorú títo musia vybaviť ako pojednávajúci sudcovia. Odporúčam ich predbežne pridelovať do súdnej agendy nespornej, v ktorej sa otázka sprisahania svedkov, stránok nevyskytuje. Pokiaľ je to možné, treba trvať i na tom, aby sa vo výkone spravodlivosti vhodným spôsobom predišlo prípadom, v ktorých môže dôjsť k sprisahaniu svedkov, stránok sudcami bez akéhokoľvek vierovyznania, čo aj nie židovského pôvodu.

Očakávam presný zoznam týchto osôb so správou o výsledku môjho zákroku.

Minister pravosúdia:
Dr. Vančo⁴⁸ v. r.

SNA, fond Úrad predsedníctva vlády, kartón 35, 929/39.

Dokument 51

⁴⁸ Miloš Vančo (1884-1970) - politik SNS. V druhej a tretej Tisovej vláde počas autonómie minister spravodlivosti (pravosúdia).